
Ubuntu - de weg naar de ruige reiger ●

Jan Stedehouder

Ubuntu 8.04, bijgenaamd 'Hardy Heron' (ruige reiger), is kort geleden vrijgegeven. Tegen de tijd dat jullie dit lezen, komt 'Service Pack 1', Ubuntu 8.04.1, al weer voorbij. De Ubuntu-forums zoemden van verwachting, er werd gevraagd hoe laat precies de nieuwe versie beschikbaar zou zijn. Het aantal artikelen en reviews nam zienderogen toe en de ranglijsten van websites als *Digg* en *Del.icio.us* stonden vol met Ubuntu-gerelateerde titels. Het heeft een nieuwe piek veroorzaakt in de cijfers van Google Trends¹. Is deze extra aandacht wel terecht? Heeft Ubuntu 'Hardy Heron' wel genoeg te bieden voor eindgebruikers, zowel thuis als zakelijk?

Wat is nieuw in Ubuntu 8.04?

Een vergelijking van 8.04 met de directe voorganger, Ubuntu 7.10 'Gutsy Gibbon' laat wel een aantal vernieuwingen zien. Naast de gebruikelijke (en te verwachten) bijwerking van de werkomgeving, de Linux-kernel, de aansturing van de grafische omgeving en het audiogebeuren, is de standaard softwarecollectie aangepast. Voor het branden van CD's/DVD's is nu het programma *Brasero* beschikbaar. *Transmission* is nu het programma voor het downloaden van bestanden via *bittorrent*.

De zakelijke gebruikers kijken wellicht met belangstelling naar de mogelijkheid om Ubuntu-computers via *Likewise* in een Active Directory van het Windows-netwerk te hangen. De veiligheid is verder opgevoerd door de toevoeging van

SELinux. Beginnende overstappers worden op weg geholpen met de mogelijkheid om onder Windows Ubuntu te installeren via *Wubi*.

Zijn dit schokkende vernieuwingen? Nee, maar dat is ook niet de aard van de ontwikkeling van vrije en open source software. De software wordt permanent verder ontwikkeld en verbeterd. De sprong van zes maanden maakt dat elke volgende versie van Ubuntu (en ook andere Linux-distributies) een betrekkelijk korte lijst van voor de gebruiker zichtbare veranderingen kan laten zien. Onder de motorkap is natuurlijk veel meer werk verzet.

Een breder perspectief

Het aanbieden van twee vrijgaven per jaar is redelijk normaal in de Linux-wereld. Goed, in veel gevallen wordt nog steeds de norm gehanteerd: 'het komt als het klaar is', maar de samenstellers van Linux-distributies leggen zich ook vast op vooraf vastgestelde vrijgavedatums. Gebruikers van commerciële gesloten software moeten jaren wachten voordat hun besturingssysteem een fikse opknappbeurt krijgt.

Windows XP is in oktober 2001 vrijgegeven. De laatste omvangrijke verbetering kwam met Service Pack 2 in augustus 2004 (en op 5 mei jl. is Service Pack 3 vrijgegeven). Windows XP is in januari 2007 vervangen door Windows Vista, dus iets meer dan zes jaar nadat XP op de markt verscheen. De liefhebbers van de

Mac konden in oktober 2007 de nieuwste versie van Mac OS X begroeten, bijgenaamd 'Leopard' (Mac OS X 10.5). Dit was 2,5 jaar na de vrijgave van de voorganger, Mac OS X 'Tiger' (10.4). Wat leverde dit aan vernieuwingen op voor de gebruikers?

De Apple website trekt stevig van leer door te benadrukken dat Leopard meer dan 300 nieuwe functies² bevat. Het bureaublad heeft een stevige opknapbeurt gehad, waardoor de blauwe en lichtgrijze omgeving vervangen is door een donkerder purper/donkergrijze omgeving. Het dock met openstaande programma's is verbeterd. Boot Camp is beschikbaar voor het installeren van Windows naast Mac OS X. De bestandsbeheerder Finder laat nu ook previews zien van de bestanden. De wijsheid van het maken van regelmatige reservekopieën wordt ingevuld met het programma Time Machine. De lijst is nog veel langer, maar dit zijn de onderdelen die door Apple als belangrijkste verkoopargumenten worden aangedragen. Schokkend en vernieuwend is het echter niet. Gebruikers van zowel Windows als Linux zullen veel van de nieuwe functies in Mac OS X herkennen en al dagelijks gebruiken, met uitzondering wellicht van Time Machine. Ontwikkelaars werken aan een tegenhanger voor Ubuntu onder de naam Time Vault.

Windows Vista lijkt minder gebruikers te kunnen bekoren dan Microsoft had gewild. Het is de bedoeling deze zomer te stoppen met de verkoop van Windows XP, maar de gebruikers zouden dit graag anders zien³. Microsoft zelf wil XP nog wel beschikbaar houden voor de nieuwe generatie mini-notebookcomputers, zo-

als de Eee PC. Daarnaast wordt een derde service pack verwacht in 2008. Waar komt de terughoudendheid om over te stappen op Windows Vista vandaan?

De Windows Vista-website noemt 100 redenen om over te stappen, die ons sprakeloos⁴ moeten maken. De nieuwe vormgeving, de Aero-desktop, wordt als eerste genoemd. Eerlijk is eerlijk, ik vind het een forse verbetering ten opzichte van het teletubbie-scherf waarmee Windows XP in beeld verscheen. Aero moet het gebruik van Windows sterk vereenvoudigen. Het tweede verkoopargument is de mogelijkheid om muziekbestanden met de afstandsbediening te kunnen afspelen, mits je daarvoor de juiste versie van Windows Vista hebt. Want ook dat is Windows: een brede collectie van verschillende versies. Vista wordt de veiligste Windows-versie genoemd. Aan de softwarekant zijn verbeteringen doorgevoerd in de webbrowser Internet Explorer 7, Windows Media Player 11 en Outlook Express is nu Windows Mail.

Zonder vervelend te willen zijn, maar veel van de genoemde 100 redenen zijn niet echt spannend. Een voorbeeld: reden 52: *Bepalen hoe lang er kan worden gespeeld*. Dit is een optie voor ouderlijk toezicht, waarmee de tijd die kinderen met spelletjes spelen kan worden beperkt.

In het licht van dit bredere perspectief is het aantal vernieuwingen tussen Ubuntu 7.10 en Ubuntu 8.04 zo gek nog niet. Goed, er zijn misschien geen lijstjes samengesteld van 100 of 300 vernieuwingen en verbeteringen, maar dat lijkt

meer een probleem voor de marketing afdeling van Canonical, het bedrijf achter Ubuntu. Wat we daarnaast niet moeten vergeten is het volgende. Bij Mac OS X en Windows moet de gebruiker nog wel een collectie software aanschaffen om een volledige werkbare omgeving te krijgen. De Ubuntu-gebruiker kan gelijk aan de slag.

Tussen het zwijn en de reiger

Ubuntu 8.04 'Hardy Heron' is de achtste vrijgave van het Ubuntu Linux besturings-systeem. In oktober 2004 verscheen de eerste vrijgave, Ubuntu 4.10 'Warty Warthog', het wrattige zwijn. Even een kort overzicht:

4.10 Warty Warthog	oktober 2004
5.04 Hoary Hedgehog	april 2005
5.10 Breezy Badger	oktober 2005
6.06 Dapper Drake LTS	juni 2006
6.10 Edgy Eft	oktober 2006
7.04 Feisty Fawn	april 2007
7.10 Gutsy Gibbon	oktober 2007
8.04 Hardy Heron LTS	april 2008
8.10 Intrepid Ibex	oktober 2008 (verwacht)

Ubuntu 6.06 en 8.04 zijn zogenoemde LTS-versies, waarbij LTS staat voor Long Term Support. Deze vrijgaven worden voor een periode van drie jaar (vijf jaar voor de zakelijke markt) ondersteund en voorzien van updates.

We hebben net de vergelijking getrokken tussen twee versies van Mac OS X en Windows, die elk jaren uit elkaar lagen. Wat is het beeld van Ubuntu, als we een soortgelijke vergelijking gaan trekken? Welke veranderingen heeft Ubuntu door- gemaakt in de afgelopen 3½ jaar?

De vrijgave van Ubuntu 4.10 was een stuk rustiger en voorzichtiger dan nu het geval is. Een stukje uit het vrijgavebericht:

Ubuntu is a new Linux distribution that brings together the extraordinary breadth of Debian with a fast and easy install, regular releases (every six months), a tight selection of excellent packages installed by default and a commitment to security updates with 18 months of security and technical support for every release.

You get a distribution that is:

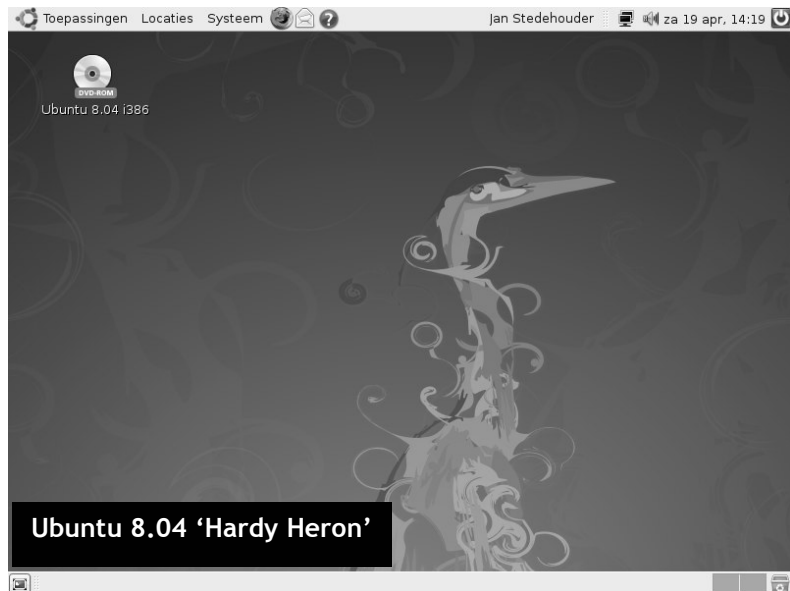
- absolutely committed to free software, every end-user application on the CD is free software
- 100% free of charge, and the Ubuntu team is committed to keeping Ubuntu free of charge
- security updates for the distribution at no charge for 18 months for any release
- updated to the latest desktop and kernel and infrastructure every six months with a new release
- supports x86, amd64 and ppc processors, with additional ports under way

In 2004 was ook niet direct duidelijk wie achter de nieuwe Linux-distributie zat. Op de Ubuntu-mailing list van 2004 wordt die vraag gesteld, want het gerucht ging dat het wel eens Mark Shuttleworth, de Zuid-Afrikaanse kosmonaut zou kunnen zijn. In 2008 is Shuttleworth een van de iconen van de open source-wereld en geeft hij Ubuntu een gezicht. Dit is vergelijkbaar met Mac OS X (Steve Jobs) en Windows (Bill Gates). Misschien hebben eindgebruikers een menselijk gezicht nodig om zich met een besturings-systeem te kunnen identificeren.

De installatie van 'Warty Warthog' was niet ingewikkeld, maar stond in schril contrast met de installatie van 'Hardy Heron'. In 2004 kreeg de gebruiker geen

Omschrijving	Ubuntu 4.10 'Warty Warthog'	Ubuntu 8.04 'Hardy Heron'
Grafische werkomgeving	Gnome 2.8	Gnome 2.22
Linux kernel	2.6.8	2.6.24
Aansturing grafische omgeving	XFree86 4.3	Xorg 7.3
Webbrowser	Firefox 0.9 beta	Firefox 3 beta
Groupware	Evolution 2.0	Evolution 2.22.1
Office suite	OpenOffice.org 1.1.2	OpenOffice.org 2.4
Fotobewerking	GIMP 2.0.2	GIMP 2.4.5
Internet Messaging	GAIM	Pidgin
Chat	xchat	Pidgin
Muziekspeler	Rhythmbox 0.8.5	Rhythmbox 0.11.5
CD ripper	SoundJuicer 0.5.12	SoundJuicer 2.22.0

moie live desktop of een grafisch installatieprogramma gepresenteerd, maar een op tekst gebaseerd stappenplan in een blauwgrijs scherm. Sinds 'Dapper Drake' is er de geïntegreerde live-CD met installatiemogelijkheden. Het opstartmenu van de 'Hardy Heron'-CD geeft nu wel de mogelijkheid direct het grafische installatieprogramma te starten zonder eerst naar de live desktop te moeten.

De snelheid van opstarten is stevig verbeterd. Waar het zwijn minuten nodig heeft om bij het aanmeldscherm te komen, staat de reiger binnen een halve minuut te trappelen om aan de slag te gaan. (Terzijde: Ubuntu 4.10 en Ubuntu 8.04 RC zijn geïnstalleerd in identieke virtuele pc's.) Een directe vergelijking van de vormgeving tussen 'Warty Warthog' en 'Hardy Heron' laat zien hoeveel werk de ont-

wikkelaars hebben gestoken in de werk-omgeving.

Ubuntu heeft vastgehouden aan de oranje/bruine kleurstelling van het bureaublad en is niet meegegaan in de trend naar veel donkerder thema's zoals Mac OS X en Windows Vista.

Software

Een van de sterke punten van Ubuntu was en is het meeleveren van een beperkte maar goed gekozen selectie software, zodat de gebruiker direct aan het werk kan gaan. Ubuntu heeft in de afgelopen 3½ jaar grotendeels vastgehouden aan de eerste keuzen die in 'Warty Warthog' zijn gemaakt.

Linux heeft (nog steeds) de reputatie dat het installeren van nieuwe software moeilijk zou zijn. In 'Warty Warthog' moest de gebruiker het nog doen met *Synaptic*, een grafisch programma rond het pakketbeheer van Debian Linux. Debian Linux vormt de basis waarop Ubuntu iedere zes maanden een nieuwe versie kan vrijgeven. Ubuntu-gebruikers hebben sinds 'Breezy Badger' al de mogelijkheid om een sterk vereenvoudigd programma te gebruiken met de eenvoudige naam 'Installeren/Verwijderen...', te vinden onder het menu Toepassingen. 'Hardy Heron' biedt toegang tot ruim 24.000 pakketten in de zogenoemde softwarebronnen. Deze software kan gratis worden geïnstalleerd en gebruikt.

De grootste problemen die zich in de afgelopen jaren nog konden voordoen, bijvoorbeeld de installatie van Multimedia-codecs en specifieke drivers voor hardware, zijn stap voor stap opgelost.

Speciale, maar niet ondersteunde programma's om deze problemen aan te pakken (*Automatix*, *EasyUbuntu*) zijn vervangen door solide oplossingen vanuit de Ubuntu-gemeenschap (*Medibuntu*⁵) of worden in verbeterde vorm aangeboden via de softwarebronnen (*EnvyNG* voor de installatie van de grafische drivers van ATi en nVidia).

Voor degenen die de voorkeur geven aan het blijven gebruiken van Ubuntu 4.10, is er 'slecht' nieuws. De ondersteuning hiervan is in april 2006 afgelopen en de Ubuntu softwarebronnen zijn niet meer bereikbaar.

Uitbreiding van de familie

Ubuntu 'Warty Warthog' kende maar één smaak, namelijk de *GNOME*-werk-omgeving. Ubuntu 'Hardy Heron' kent al direct meerdere officiële versies:

Ubuntu versie	Toelichting
Kubuntu	versie met de KDE grafische werkomgeving, bestaat sinds april 2005
Xubuntu	versie met de Xfce grafische werkomgeving, bestaat sinds juni 2006
Edubuntu	ontwikkeld ten behoeve van het onderwijs, bestaat sinds oktober 2005
Gobuntu	ontwikkeld als volledige vrije versie van Ubuntu in het kielzog van gNewSense, bestaat sinds oktober 2007
Mythbuntu	ontwikkeld voor gebruik als media center, bestaat sinds oktober 2007
Ubuntu Studio	ontwikkeld voor gebruik als Multimedia werkomgeving, bestaat sinds april 2007
Ubuntu Server	ontwikkeld voor gebruiker als server, heeft geen grafische werkomgeving
Ubuntu JeOS	ontwikkeld voor gebruik als platform voor virtuele pc's en applicaties, bestaat sinds oktober 2007

Opmerking: de genoemde data zijn de data voor de officiële vrijgaven.

Naast deze versies wordt ook gewerkt aan een versie voor PDA's, *Ubuntu Mobile*.

Een andere opvallende ontwikkeling na 'Warty Warthog' is de groei van het aantal Linux-distributies dat Ubuntu als basis gebruikt. Ubuntu heeft in de afgelopen jaren een reputatie verworven als platform voor de ontwikkeling van specifieke Linux-distributies gericht op eigen doelgroepen. Het voordeel van deze distributies is natuurlijk dat een groot deel van de ontwikkeling elders plaatsvindt, namelijk bij de ontwikkelaars van Debian Linux en daarna iedere zes maanden door Ubuntu Linux, en dat hun gebruikers dan toegang hebben tot de softwarebronnen die door Ubuntu worden onderhouden.

Ubuntu Release Party

Ubuntu is er in de afgelopen jaren in geslaagd een relatief grote gemeenschap van gebruikers bij elkaar te brengen in zogenoemde LoCo-teams, lokale gemeenschappen. De Nederlandse Ubuntu-gemeenschap⁶ biedt ondersteuning via het eigen Nederlandstalige forum⁷, via een mailing list en een IRC chat-kanaal. Verschillende leden bieden zich aan als lokaal steunpunt, waar gebruikers in Nederland en België met problemen persoonlijk terecht kunnen.

In het najaar van 2007 werd in Hilversum de eerste Ubuntu Release Party (URP) georganiseerd ter gelegenheid van de vrijgave van Ubuntu 7.10 'Gutsy Gibbon'. De vrijgave van 'Hardy Heron' ging opnieuw vergezeld van een release party, ditmaal op 17 mei in Amsterdam. Twee

weken eerder, op 3 mei, werd in Herkede-Stad (België) de URP gehouden door de Belgische tak van Ubuntu-NL.

De ontwikkeling en inzet van de lokale gebruikersgemeenschappen worden gezien als een belangrijke factor bij de sterke groei van het aantal gebruikers van Ubuntu Linux. De actieve vrijwilligers verlagen de drempel voor beginnende gebruikers door ondersteuning bij de installatie, de eerste configuratie en bij het oplossen van problemen die zich voordoen.

Een andere factor die in de periode na 2004 heeft bijgedragen tot de populariteit van Ubuntu, is de mogelijkheid om gratis CD's te bestellen via de Shipit-dienst⁸. Dit bracht Ubuntu binnen handbereik van gebruikers die niet over een breedband internetverbinding beschikten en ook geen middelen hadden om een CD via een commerciële verspreider aan te schaffen.

Conclusies

De vraag was of de aandacht voor Ubuntu 8.04 'Hardy Heron' wel terecht is en of deze versie genoeg te bieden heeft voor de gebruikers, zowel thuis als zakelijk? De groei en ontwikkeling van Ubuntu in de afgelopen 3½ jaar, zowel als besturingssysteem, als ecosysteem van meerdere afgeleide Linux-distributies en als gemeenschap van actieve vrijwilligers, mag een fenomeen worden genoemd. Na 'Warty Warthog' is de bekendheid van de naam Ubuntu stevig vergroot, zodanig dat het voor nieuwe eindgebruikers synoniem is met Linux.

'Hardy Heron' is een volgende evolutionaire stap in de verdere uitbouw van

het besturingssysteem en de applicaties. Bij een vergelijking van 'Warty Warthog' met Mac OS X 'Tiger' en Windows XP zullen de laatste twee snel de voorkeur krijgen. Een vergelijking van 'Hardy Heron' met 'Leopard' en Vista loopt op zijn minst uit op een gelijkspel, hetgeen betekent dat de ontwikkelaars van vrije en open-source-software in erg korte tijd de kloof hebben weten te dichten. Over zes maanden verschijnt de volgende versie 'Intrepid Ibex' en zes maanden later weer een versie. Het is maar de vraag of de ontwikkelaars van Apple en Microsoft dit moordende tempo kunnen bijhouden.

Technisch gezien heeft 'Hardy Heron' meer dan voldoende te bieden voor gebruikers en is het goed inzetbaar in verschillende zakelijke omgevingen. De eindgebruikers kunnen terugvallen op enthousiaste ondersteuning door actieve

vrijwilligers. De verdere groei van Ubuntu in de zakelijke eindgebruikersmarkt vereist echter meer dan van de Ubuntu-NL-gemeenschap verwacht mag worden.

De nieuwe cursus voor eindgebruikers⁹ en de training voor Ubuntu Certified Professional¹⁰ zijn belangrijke bouwstenen. Het aantal lokale trainingspartners zal snel omhoog moeten gaan en de discussie hierover wordt al gevoerd op de betreffende mailing list. Canonical zal ook aandacht moeten gaan schenken aan het vergroten van het aantal lokale zakelijke ondersteuners van kleinschalige en grootschalige op Ubuntu-gebaseerde oplossingen. Eén ding is zeker: aan het besturingssysteem en de software kan het niet meer liggen.

De reiger is geland.

● Verwijzingen en noten

- 1) <http://www.google.com/trends?q=Ubuntu&ctab=0&geo=all&date=all&sort=0>
 - 2) <http://www.apple.com/nl/macosex/features/>
 - 3) <http://weblog.infoworld.com/save-xp/>
 - 4) <http://www.microsoft.com/netherlands/windows/products/windowsvista/100reasons.msp>
 - 5) <http://www.medibuntu.org/>
 - 6) <http://www.ubuntu-nl.org/>
 - 7) <http://forum.ubuntu-nl.org/>
 - 8) <https://shipit.ubuntu.com/>
 - 9) https://shop.canonical.com/product_info.php?currency=EUR&products_id=134&osCsid=c486e39fca0ca5e465dc9bd5573adc87 ▶ *Dat is kleiner:* <http://tinyurl.com/5em99d>
 - 10) <http://www.ubuntu.com/training/certificationcourses>
- *Vergelijking:* <https://wiki.ubuntu.com/HardyHeron/RC>
 - *Wubi:* <http://wubi-installer.org/>
 - *Mark Shuttleworth:* http://nl.wikipedia.org/wiki/Mark_Shuttleworth
 - *EnvyNG:* http://albertomilone.com/nvidia_scripts1.html
 - *Op Ubuntu gebaseerde distributies:*
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Ubuntu-based_distributions
 - *Steunpunten:* <http://www.ubuntu-nl.org/ubuntu-nl/steunpunten/>

En zie ook de vele informatiebronnen in Wikipedia